

RAS - Rasspecifik Avelsstrategi

Samojedhund

Denna strategi skall utvärderas och uppdateras under 2026.

/SPHK: s rasklubb för samojedhund, 2020.

Version: 3.

DEL 1 av 3 – Förenklat RAS för Samojedhund

Samojedhundar under Roald Amundsens Nordpolsexpedition 1918.

SPHK - SVENSKA
POLARHUNDKLUBBEN

Ansluten till Svenska Kennelklubben

Samojedhund

SPHK - SVENSKA
POLARHUNDKLUBBEN

Ansluten till Svenska Kennelklubben

Hur läser jag RAS?

1. För att bilda dig en uppfattning om vad dokumentet innehåller och vilka ämnen som avhandlas läs innehållsförteckningen.
2. Läs **DEL 1 av 1 – Förenklad RAS** om du vill ha en förenklad del av RAS för att få en helhetsuppfattning om vad du som planerar en kull bör tänka på.
3. Läs **DEL 2 av 2 – Fördjupat RAS** om du är intresserad av en mer djupgående kunskap och förståelse för strategins ämnen.
4. **ARKIVMATERIAL RAS** - som utgörs av bilagor till detta RAS är för dig som önskar ytterligare fördjupning i de olika ämnen och/eller vill ta del av det statistiska underlaget. Samt utgör ett arkiv av det material som under åren arbetats fram kring RAS.

Denna version av RAS för Samojedhund är uppbyggd efter principen med **2 DELAR, en förenklad och en fördjupad del** i syfte att ta hänsyn till olika individers önskan av mängden information. På detta sätt tror vi att RAS passar alla typer av mottagare av budskapet i RAS.

För dig som bara vill ha en överskådlig bild av RAS så rekommenderar vi att du håller dig till **DEL 1 – Förenklad RAS**, den förenklade delen av RAS. När du känner dig bekväm där i kan du sedan fördjupa dig i de resterande delarna.

= Allmän faktaruta.

= Faktaruta med citat ur SKK's styrande dokument.

Ovan: Sibirisk import till England sekelskiftet 1800-/1900-talet. Gick en del i avel och ligger bakom dagens population.

Innehållsförteckning

REMNISS

”Både uppfödare och hanhundsägare bör sätta sig in i den avelstrategi som gäller för rasen”. /Källa: SKK.

INLEDNING

"Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKK:s avelspolicy samt med rasens standard, provbestämmelser, registreringsbestämmelser och rasspecifika avelsstrategi." (SKK's Grundregler)

//Rasklubbens kommentar: detta gäller både tikägaren likväl som hanhundsägaren som upplåter sin hund till avel. (Ovan nämnda dokument finns tillgängliga på SKK och SPHK webb).

RAS = Rasspecifik Avelsstrategi

Vår avelsstrategi skall vara just RASSPECIFIK, vilket innebär att RAS inte handlar om en allmänt hållen allroundhund utan om de särdrag som rasen har utifrån dess rasstandard, egenskaper som bygger på rasens historiska livsmiljö och användningsområde, samt nuvarande användningsområde (slädhund och sällskapshund), dvs att arbeta fysiskt hårt och länge i ett högre tempo över tid i snö, samt vara ett trevligt sällskap och en familjemedlem mellan arbetspassen.

Arbetet med rasen utgår ifrån:

- Rasstandardens alla egenskaper (användningsområde, exteriör, arktisk anpassning, mm)
- SPHK Stadgar
- SKK grundregler, stadgar, avelspolicy och övriga styrande dokument.
- Rådande djurskyddslagstiftningar.

HUVUDMÅLSÄTTNING AVELSTRATEGI SAMOJEDHUND

"Avel och uppfödning av rashundar är fundamentet i Svenska Kennelklubbens verksamhet. Redan i stadgarnas första paragraf, vilken anger målet för verksamheten, framgår betydelsen av aveln genom texten 'att väcka intresset för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rasrena hundar'." (SKK's Avelspolicy/stadgar)

Huvudmålet för strategin är hämtat direkt ur SPHK's stadgar:

§ 1 Mål: *"Främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt samt exteriört fullgoda rasrena polarhundar. Att bevara och utveckla rasernas specifika egenskaper och verka för utveckling av praktiskt bruk av dessa raser som bl.a. draghundar."*

Vilket innebär:

- Främja avel av **mentalt** och **fysiskt sunda hundar**. De ska vara bruksmässiga samt exteriört fullgoda rasrena samojeder. Vi skall bevara en hel samojedhund inte bara delar av den.
- Att vi både fysiskt och mentalt skall **bevara** samojedhunden, inte förändra eller göra om rasen.
- Att vi skall bibehålla rasens polara egenskaper i funktion, anatomi och mentalitet = **Polarhund**.
- Bevara och utveckla samojedhundens **specifika** egenskaper. Det som gör rasen unik och skiljer den från andra raser. Dess polara egenskaper och anlag för brukbarhet, enligt rasstandardens en slädhund.
- Att bevara de **rasspecifika** mentala egenskaperna, de egenskaper som krävs för att rasen skall fungera som polar-brukshund.
- Verka för utveckling av praktiskt bruk av samojedhund som bl.a. **draghundar**. Vilket innebär att bevara de allmänna anlagen för brukbarhet samt specifikt draghundsanlagen i avelsselekteringen.
- Samojeden skall vara ett naturligt val för den aktiva och friluftssälskande valpköparen.

"Samojeden skall vara det naturliga hundvalet för den aktiva och friluftssälskande valpköparen"

VARFÖR SKALL MIN HUND GÅ I AVEL?

Innan man bestämmer sig för att ta en kull valpar på sin tik eller att låna ut sin hanhund till avel bör man ställa sig frågan varför? Och betänka följande:

- Har du läst på om rasen, dess historia/ursprung, personlighet och alla delar i dess rasstandard?
- Är min hund tillräckligt bra som avelshund?
- Även om jag älskar min hund som individ klarar jag av att se objektivt på den? Både dess brister och förtjänster?
- Vad kommer min hund att tillföra rasen utifrån de rasspecifika egenskaperna och målen i RAS?
- Har min hund egenskaper som representerar rasens alla egenskaper som rasstandardens frågar efter? Om inte vad saknar just min hund? Och kompenserar min hund sina brister med andra värdefulla egenskaper som rasen behöver?
- Är min hund prövad i praktiskt bruk över tid och i konkurrens mot andra inom rasen? Hur gick det?
- Bidrar min hund med goda egenskaper som gynnar alla de användningsområden som rasstandardens frågar efter, nutida och historiska?
- Är min hund hälsokontrollerad enligt rasklubbens rekommendationer?
- Är den mentala delen hos min hund i linje med rasstandardens krav på mentala egenskaper och de karv dagens samhälle ställer på våra hundar?
- Kan jag stå för de valpar min hund kommer lämna mot framtida valpköpare?
- Kan jag säga till framtida valpköpare att jag gjort vad som förväntas av mig som uppfödare och att jag hoppas att valparna skall bli hälsosamma, trevliga och leva upp till alla de egenskaper som rasstandardens frågar efter?
- Fundera också över vad du vet om hundarna i stamtavlan, gärna så många led som möjligt. Blir det några dupliceringar av individer i den tänkta kombinationen? Om ja, vad innebär det att duplicera just den individen? Vilka egenskaper eller hälsoproblem riskerar du att duplicera?

Hur väl en uppfödare än selekterar sina avelsdjur kommer denne aldrig kunna garantera att det faller ut som man tänkt sig. Men med god selektionsintention och arbete kan man öka möjligheten till önskvärda egenskaper som gynnar rasens vitalitet, hälsa, mentalitet och infriandet av rasstandardens alla egenskaper.

Både tikägare och hanhundsägare har samma ansvar vid en avelssituation, att föra rasen framåt och premiera rasens alla egenskaper. Att upplåta sin hund till avel innebär ett rasansvar även om ambitionen är att "BARA" ta en kull, du måste alltid förutsätta att de valpar du föder upp kommer kunna gå i avel i sin tur och föra rasen vidare.

DET STATISTISKA UNDERLAGET

I denna version av RAS har vi valt att inte presentera mängder med statistik och tabeller i dokumentet då våra medlemmar har upplevt att det är inaktuell statistik samt upplever dokumentet rörigt med en massa tabeller. Vi vill istället hänvisa våra uppfödare och entusiaster till att följa den ständiga förändringen inom rasen i SKK hunddata och avelsdata. På detta sätt får du som uppfödare ett bättre statistiskt underlag för din tänkta avelskombination. Med anledning av detta har det tillkommit en lathund för avelsdata som du hittar i arkivmaterialet för RAS 2020. Detta då vi vill uppmuntra våra uppfödare och hanhundsägare att intresseras sig för verktyget avelsdata och mer noggrant studera de tänkta kombinationerna, deras linjer/stamtavlor, mm.

I Arkivmaterial RAS 2020 finns den äldre statistik från RAS 2013 samt det statistiska underlaget från årsutvärdering 2018 som ligger till grund för detta RAS.

Även hunddata är en elektronisk tjänst hos SKK där var och en kan söka och finna den information man önskar för respektive hund.

För lathund hur du kan använda avelsdata se Arkivmaterial RAS 2020.

AVELSRESTRIKTIONER (inverkar på registrering & förmedling)

"Verka för att minska antalet avelsrestriktioner som inte är relaterade till hundrasernas sundhet men begränsar möjligheterna till ett effektivt utnyttjande av befintliga hundmaterial; vid behov ta bort avelshinder mellan rasvarianter/raser, vilka bygger på olikheter i enskilda genpar till exempel färg, hårlag och storlek." (SKK's Avelspolicy)

Nedan listas de mest grundläggande restriktionerna kring avelsdjuren.

- Följa svenska och internationella lagar som styr avel med sällskapsdjur. (bl.a. jordbruksverket)
- Avelsdjuren skall vara rasrena och registrerade i kennelklubben (SKK's grundregler 2:1 och 2:2).
- Avelsdjuren får inte ha allvarliga sjukdomar, funktionshinder eller dåligt temperament i form av beteendestörningar, överdrivna rädsloreaktioner eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för hunden vardagliga situationer (SKK's grundregler 2:3).
- Båda avelsdjuren skall vara HD-röntgade, A, B och i vissa fall kan C hundar kan användas i avel om kullindexet ligger tillräckligt högt (krav för registrering i SKK).
- Avkomma efter hanhund som inte har normalt utvecklade och normalt belägna testiklar kan inte registreras, bekräftas antingen genom att hunden är utställd eller genom veterinärintyg (SKK's allmänna registreringsregler punkt 4).
- Avelsdjuren i en kombination får inte vara närbesläktade (SKK's grundregler 2:7).
- Avelsdjuren, både tik och hanhund, skall inte användas i avel förrän vid den ålder då de uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende (SKK's grundregler 3:3).
- En tik får aldrig ha mer än 5 valpkullar (SKK's grundregler 3:4).
- Tik över 7 år skall ha veterinärintyg vid parning (SKK's grundregler 3:5).
- Valpar efter omeriterade föräldrar tar SKK ett högre registreringspris för (SKK's registreringsregler).

Rasklubbens rekommendationer och krav för förmedling

(Kan komma att revideras innan lånsperioden på 5 år löpt ut om behov finns).

- Vara medlem i SPHK's rasklubb för samojed.
- Följa SKK's regler, policyer och stadgar.
- Att avelshunden är höftledsröntgad före parning. Samt sträva efter att kombinera avelsdjur som ger ett kullindex för HD på minst 100 eller över. Samt bör majoriteten av kullsyskon till föräldrarna vara röntgade för att få ett tillförlitligt index. (se vidare rekommendationer under rubriken hälsa).
- Fr.o.m. 170101 beslutade rasklubben om nya ögonlysningsregler som gäller för att få förmedling och för att följa RAS. Det som gäller är: Att man skall ögonlysa hunden tidigast vid 18 månaders ålder och sedan med ca 2 års mellanrum och när hunden är ögonlyst två ggr med minst 2 års mellanrum behöver den inte ögonlysas mer. Gäller både hanar och tikar. Ögonlysningsresultatet skall vara utan anmärkning eller det som klassas som inte ärftligt.
- För armbågsröntgade avelsdjur gäller att hänvisning inte ges om uppfödaren använder djur med någon grad av dysplasi, om statusen är känd.
- Tiken ska vara minst 2,5 år vid parning.
- Hanen bör inte vara yngre än 24 månader vid första parning då detta möjliggör en noggrannare utvärdering av avelsdjuret innan parning. Hanhunden kan med fördel vara ytterligare år äldre då både hundens fördelar och brister i både hälsa, mentalitet och funktion tydligare framträder med åren.
- Avelsdjur som används skall vara utvärderade enligt kraven i RAS.
- En hanhund bör inte ha mer än 5 kullar i Sverige.
- Tik bör aldrig ha mer än 3 kullar eller max 20 valpar.
- Varje uppfödare skall ansvara för att kontrollera hur sin tilltänkta kombination påverkar raspopulationen.

ÖVERGRIPANDE AVELSMÅL, STRATEGIER OCH PRIORITERINGAR

"Hundavel och därmed hundrasers utveckling grundas på uppfödarens val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Ärftlig variation är en förutsättning för hundraser och deras möjlighet att anpassas till framtidens krav. Därför skall avel och utveckling av rashundar vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation. Avel och uppfödning skall också ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler. Till avel ska inte hundar med allvarlig sjukdom eller funktionshinder användas. Parningskombination, som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman, ska undvikas. Svenska Kennelklubben ansvarar i samarbete med specialklubbarna för rasbildning, rasutveckling och rasvård." (SKK's Avelspolicy)

Nedan de mål och strategier rasklubbens uppfödare och medlemmar enats om för att nå RAS huvudmål. Dessa kortare och mer övergripande avelsmålen har sin förankring i den RAS-utvärdering som presenterades i årsmöteshandlingarn 2019 och lades till handlingarna av sittande årsmöte. I Del 2 och Arkivmaterial RAS bilagor återfinns mål och strategier i en mer fördjupad version (visst materiel från RAS 2013 har flyttat till bilagor). Även mer statistisk redovisning återfinns i kapitel Arkivmaterial RAS bilagor.

Syftet med huvudmålet för strategin är att gynna samojedens fysiska och psykiska välfärd i alla situationer och vid alla användningsområden som är naturliga för en polarhund. Och samtidigt gynna den friluftsinresserade och den aktiva hundägarens förväntan på sin fyrbenta vän. En konstruktion och egenskaper som hjälper hunden till fysisk och psykisk välfärd i ett aktivt liv i alla situationer, aktiviteter och sporter, inte minst i de miljöer som är typiska för en polarhund, i draghundssporten och som turkamrat på fjället både sommar som vinter.

Population

"Verka för en låg andel nära släktskapsparingar för att därmed minska inavelsökningen i hundraserna; medverka till att enskilda individer eller grupper av närbesläktade individer inte överutnyttjas i aveln." (SKK's Avelspolicy)

De senaste fem åren har rasen legat på en inavelsökning på runt 1% vilket får vara att se som en låg siffra ur ett populationsgenetiskt perspektiv. Målet är att fortsätta undvika förlust av genetisk variation (inavel) genom att planera aveln, använda fler avelsdjur samt genom att begränsa antalet avkommor efter en och samma individ. För att behålla rasen sund och frisk för framtida generationer bör genetisk variation eftersträvas med stor spridning av arvsanlag i hela stammen. Undvik matadoravel.

Strategi:

- Sprida information om vikten av en hög populationsgenetisk variation.
- Använda fler avelsdjur.
- En hanhund bör inte ha mer än 5 kullar i Sverige.
- Tik bör aldrig ha mer än 3 kullar eller max 20 valpar.
- Ingen individ bör ha mer än 80 barnbarn.
 - ◆ Varje uppfödare skall ansvara för att kontrollera hur sin tilltänkta kombination påverkar raspopulationen.
- **Mätbart mål** : Se stycket om sammanställning av mätbara mål som skall utvärderas.

Hälsa

*"Prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar."
(SKK's Avelspolicy)*

Målet är att bibehålla rasen frisk, sund och funktionell i både kropp och mentalitet.

Sedan 1984 gäller registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som inte är höftledsröntgade före parning med fria resultat. Från och med 2016 infördes HD-index för rasen. Rasklubben rekommenderar uppfödare att HD-kontrollera sina avelsdjur och sträva efter att kombinationerna har det index som rekommenderas nedan. Samt där föräldrarna är ögonundersökta utan ärftliga ögonsjukdomar. De senaste 5 åren har rasen legat mellan 70-80% friröntgat (A+B), ca: upp mot 20% med C resultat och ett fåtal hundar varje år med HD D eller E. Målet är att antalet D och E resultat skall gå ner till 0. Långsiktigt mål är också att minimera antalet C resultat.

- Rasklubben rekommenderar att hunden bör vara ca 18 månader vid HD-röntgen.

Rasens hälsoanalys bygger på insamling av information och statistiska värden samt analysering av dessa. En hälsoenkät har ställts till både uppfödare och ägare av rasen. Statistik från hund- och avelsdata samt från försäkringsbolag har inhämtats och analyserats.

Övergripande är samojedhunden idag en relativt frisk och sund ras med få hälsomässiga observandum.

De ärftligt betingade sjukdomar eller åkommor som rasklubben framförallt jobbar med är:

- Höftledsdysplasi.
- Katarakt
- Att hundens kropp är byggd för regelbunden fysisk träning över tid genom hundens hela liv.

Strategier:

- Sträva efter att kombinera avelsdjur som ger ett kullindex för HD 100 eller över. Samt bör majoriteten av kullsyskon till föräldrarna vara röntgade för att få ett tillförlitligt index. En A röntgad hund bör inte ha ett eget index under 100. En B röntgad hund bör inte ha ett eget index under 90. En C röntgad hund bör inte ha ett eget index under 95. En C röntgad hund bör vara så gott som ensam i kullen med C (övriga fria) samt på något sätt bidra till rasen med unika egenskaper för att tas i avel. Med unika egenskaper menas exempelvis mentala egenskaper för arbete, drivkraft, ledarhundsegenskaper eller liknande egenskaper som raspopulationen behöver mer av.
- Ögonlysa våra hundar och använda de som är fria från ärftliga defekter. Ögonlysningen skall ske efter de regler som återfinns under rubriken: "Rasklubbens rekommendationer och krav för förmedling"
- Använda våra hundar i praktiskt bruk för att se hur hundens totala fysiologiska sammansättning tolererar fysiskt arbete regelbundet över tid. Genom att belasta våra hundar fysiskt kommer åkommor och strukturfel som leder till belastnings- och förslitningsskador att synliggöras.
- Om ED fel inkommer i en kull bör flertalet kollas innan någon i kullen går vidare i avel.
- Att varje uppfödare analyserar sin egen uppfödning och har som delmål att ha under 20 % HD-belastning i sin egen avel med ett långsiktigt mål att ligga under 15 % belastade hundar, samt kontrollerar sina avelsdjurs bakomliggande linjer. Viktigt är också att välja sina avelsdjur ur så friska kullar som möjligt.
- Information om att en växande valp absolut inte får vara överviktig. Det kan påverka hundens HD-resultat, likväl som det är en negativ påverkan på hundens allmänna hälsa.
- Uppmärksamma uppfödarna att de har ett ansvar i att informera valpköpare om vikten av att HD-röntga sin hund.
- Ytterligare ansträngning bör göras för att förmå fler ägare att röntga sina hundar.
- **Mätbart mål** : Se stycket om sammanställning av mätbar mål som skall utvärderas.

Mentala egenskaper

"Prioritera avel för mentala egenskaper anpassade till rasernas funktion och samhällets krav." (SKK's Avelspolicy)

De senaste 5 åren kan vi se att mindre än 10 hundar varje år startat vid BPH. Rasen utvärderas dock mentalt enligt många medlemmar i samband med vår provverksamhet och att många hundar lever i flock och som familjemedlemmar i ett modernt samhälle. Detta är en ständigt levande diskussion inom rasen. SPHK värnar om hundar med trevlig flockmentalitet som gör att vi kan hålla dem i större flockar och gå tillsammans, samt hundar utan olika typer av rädslor. Ser vi historiskt på mentalitetens utveckling har den gått kraftigt framåt sedan införandet av dragproven då detta ställer högre krav på hundars mentala egenskaper i förhållande till andra hundar inom den egna flocken likväl som mot främmande hundar av bägge könen. Utställningsdomare uppmantras att beakta mentaliteten i ringarna på ett nyanserat sätt.

Vad gäller de mentala egenskaperna för arbete och funktion så la årsmötet 2019 till handlingarna att ett behov finns av att hitta metoder för att stärka dessa delar av mentaliteten inom rasen. 2019 las också till handlingarna en uppfattning om att många hundar idag inte har vad som krävs mentalt av en arbetande hund som tränas regelbundet, över längre distanser (i vart fall över 10 km) och att klara av att hålla ihop huvudet för exempelvis ledposition där de förväntas driva framåt i bra fart över tid i flera dagar efter varandra (exempelvis DP60, DP100, DP250). Allt för ofta ser vi hundar som kanske håller i skallen en av tre mil eller i kanske en av två dagar vid 2x3 mils prov i ledposition. En hund med bra egenskaper och drivkraft skall hålla i ledposition i flera dagar och mil efter mil. Rasklubben ser ett behov av att väcka debatten kring vikten av att avla på hundar med ledaregenskaper och mental styrka att hålla ihop huvudet för långvarigt arbete inte bara under träning utan också i de mer mentalt påfrestande situationerna som hundarna utsätts för vid prov/tävling. Här kommer återigen dragprovets betydelse in att sätta krav på att hundarna testas i situationer där det ställs högre krav på de mentala bitarna än vad det gör i träningsspåret hemmavid.

Strategier:

- Fortsätta uppmantra ägare av rasen att starta vid BPH för att i framtiden eventuellt ha ett tillräckligt stort antal beskrivna hundar för att kunna använda materialet.
- Få fler att komma ut och testa sina hundar i praktiskt bruk.
- Informera om och väcka debatten kring vilka egenskaper som disponerar för en bra arbetsskalle och ledaregenskaper. Samt få våra uppfödare att prioritera detta vid avelsselektering.
- Fortsätta utbilda interiördomare i vikten av god mentalitet.
- Informera våra uppfödare om vikten av att undvika rädslor vid avelsselektering.
- Sträva efter att en förälder i varje kombination har ett godkänt polarhundsprov registrerat i SKK databas.
- Undvika förvaring av hund i bur i tält på utställningsområden för att öka djurvälståndet då hunden får vara med mer och får en mental stimulering av aktiviteten. Samt att det ger en bättre utvärdering av mentaliteten då hunden i större utsträckning får vistas bland många olika hundar på området över tid.
- Vid uppfödaremöten och andra träffar hålla igång debatten om vikten av mentala egenskaper kopplat till rasens funktion och hur vi selekterar för dessa i vårt avelsarbete.
- **Mätbart mål** : Se stycket om sammanställning av mätbar mål som skall utvärderas.

Anatomi/exteriör

Målet är att fortsätta öka antalet hundstarter vid polarhundprovsverksamheten och antalet individer som brukas som turkamrater för att på så sätt prova den fysiska konstruktionens hållbarhet.

"Prioritera exteriör avel som gynnar god funktion och förebygger förekomsten av icke önskvärda egenskaper hos avkomman." (SKK's Avelspolicy)

Att skapa exteriöra mätbara mål är svårt i och med att tyckanden och personlig smak ofta är väldigt subjektivt. Likaså har tolkningen av rasstandarden blivit subjektiv där både exteriördomare och uppfödare tolkar den väldigt spritt och variationsrikt, dock finns det mängder med gamla arkivbilder som visar hur rasen såg ut förr och vilken typ av hund som förekom i samband med upprättandet av rasstandarden. Rasklubbens medlemmar är därför överens om att i vart fall skall sträva efter det i konstruktionen som går att mäta i ett funktionsperspektiv, en sund och funktionell hund utan överdrifter och attribut som hindrar den i att fungera som polar-brukshund i linje med rasens historiska kontext och standardens beskrivning. De gemensamma målen vad gäller exteriör är kopplat till funktion och hållbarhet som bruksdjur. Ett led i detta är det pågående arbete som allt jämt fortgår med att informera både uppfödare, hanhundsägare och utställningsdomare om rasens exteriöra särart kopplat till polara-egenskaper och funktion vilket är att värna om rasens funktion som polar-brukshund i linje med rasens standard. Vilket är SPHK huvuduppgift enligt klubbens stadgar och roll som avels och rasförvaltande organisation. SPHK förordar en exteriör som gynnar hunden vid fysiskt arbete och prestation i snö. Likväl som SPHK arbetar aktivt för att minimera brister i exteriören/anatomin som missgynnar hundens fulla kapacitet. Ett särtryck ur RAS vad gäller anatomi/exteriör för att förenkla för de parter som är inblandade i rasens exteriöra utvärdering och förvaltning skall finnas på rasklubbens hemsida. Vi skall förvalta en arbetande polarhund med en anatomi som understödjer fysiskt arbete och prestation inom ramen för rasstandarden.

Rasens anatomin/exteriören är idag ett stort problemområde i stora delar av raspopulationen i förhållande till det användningsområde som anges i rasstandarden. Detta då bedömningen och resultatet vid utställning sällan grundar sig i de krav rasstandarden ställer på våra hundars exteriör i förhållande till det användningsområde som anges i rasstandarden. De hundar som ofta premieras i ringarna visar på övertypning som missgynnar hunden vid uthålligt fysiskt arbete i snö. Ett tecken på detta är att vi ser en ökad tydlighet i en splittring i rasen mellan show och bruks (den äldre typen). Om vi skall hålla oss innanför standarden måste vi premiera hundar med gynnsamma förutsättningar i att fungera till det användningsområde som rasstandarden anger.

"vi skall inte kör drag med våra utställningshundar utan vi skall ställa ut våra draghundar"

Strategier:

- Värna om de polara egenskaperna, se närmare beskrivning i RAS Samojedhund DEL 2 –Fördjupat RAS om beskrivningen av polara egenskaper.
- Få fler att komma ut och testa sina hundar i praktiskt bruk för att på så sätt se om hundens byggnad och konstruktion håller för det funktionsområde som rasstandarden beskriver.
- Fortsätta uppmuntra utställningsdomare att vår ras skall bedömas för dagen utifrån sin ålder och att vi vill se mindre massa och proportionellt mer ben hos den unga hunden än vad standarden beskriver för den äldre färdigvuxna hunden. Påminna om att den unga hunden skall ha god växtmån kvar.
- Cert med krav på provmerit ger i vart fall ett minimikrav på funktionstest av våra hundars exteriör.
- Cert med krav på provmerit leder också till att hundar i allt för ung ålder inte tilldelas titlar och meriter då polarhundsproven ställer krav på en minimiålder för att komma till start. Detta minskar risken för att överutvecklade unga hundar tilldelas meriter utifrån kommentaren ”den ser ju så färdig ut för sin ålder”, hur kommer då denna hund att förhålla sig till rasstandarden när den är vuxen vad gäller proportioner, massa och pälsvolym? Alla dessa delar kommer det bli mer av under tillväxten, bröstkorgen blir djupare (benen procentuellt kortare), massan och tyngden ökar och pälsen ökar i volym.

- SEUCH kopplat till krav på godkänd bruksmerit på snö säkerställer att rasen fortsätter prövas mot det användningsområde rasstandardens frågar efter samt säkerställer att rasen inte i framtiden går mot en renodlad utställnings- eller sällskapsras.
- Funktionsproven kopplade till utställningsverksamheten blir en naturlig inkörsport för många att komma i kontakt med draghundsträningen och den glädje och välfärd det medför till både hund och människa. På så sätt kommer fler hundar att funktionstestas mot rasstandardens.
- Ytterligare ett positivt resultat av att koppla kravet på provmerit till utställningsverksamheten gör att det ger en tydlig signal till framtida valpspekulanter att detta är en arbetande polarhund och inte en ras man skaffar om man har ett enkelriktat intresse i utställningsverksamheten. På detta sätt ökar chansen att våra hundar hamnar hos aktiva ägare som uppskattar en hund med högre energi och som utgör ett fantastiskt sällskap i skog och mark och på fjället, en robust turkamrat i alla väder och som dessutom är arbetsförmög i sitt arbete med klövjeväska eller i selen framför pulka och släde. På detta sätt ökar vi möjligheten att bevara rasen som det naturliga valet för den aktiva och friluftsaliskande valpköparen.
- Allra ytterst utgör kopplingen mellan provmerit och utställningsverksamheten att ett större flertal hundar motioneras i högre utsträckning, vilket bidrar till ökad djurvälstånd och ett bättre fysiskt och psykiskt mående hos våra hundar. Denna koppling till djurvälståndet måste ses som den yttersta och viktigaste orsaken till att utställningsmeriterna är kopplade till krav på fysisk aktivitet och rörelseutveckling. Detta bidrar till den så viktiga rörelseberikningen som många tamhundar idag lider brist på.
- SPHK skall fortsätta utbilda exteriördomare i vikten av att döma efter funktion och polaraegenskaper. Detta för att våra hundar skall fortsätta svara mot det användningsområde rasstandardens anger.
- **Mätbart mål** : Se stycket om sammanställning av mätbara mål som skall utvärderas.

”Är detta en hund du vill ha med dig i en nödsituation på fjället, under snöstorm och kärva förhållanden, är svaret ja då är det också en vinare, är svaret nej då är det ingen rastypisk Samojed.”

//Ur: SPHK-Samojed domarkompendie 1993 och 2001. Gyllenregel vid exteriörbedömning.

Bruksprov

”Väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rashundar.” (SKK’s Stadgar)

Under den gångna femårsperioden ser vi glädjande att vi varje år uppnått målet med hur många hundar som skall gå hem med godkänd bruksmerit vid Polarhundsprov DP60 varför vi nu höjer kraven för måluppfyllanden från och med 2020 (se nedan under mätbara mål). Vi ser också hur våra olika team fortsätter att utvecklas och förbättra sina resultat i spåren vilket är både roligt och glädjande utifrån vårt rasförvaltningsuppdrag. För att fortsätta förbättra bruksegenskaperna inom rasen behöver SPHK finna metoder för att utbilda uppfödare och hanhundsägare om att vi genom selektiv avel för de egenskaper som gynnar bruksarbetet kan föra rasen framåt. Rasen är fortsatt att se som under rehabilitering då det är fortsatt ett stort numerär som inte testar sina avelshundar vad gäller bruksprestationer. Men vi kan med glädje se hur de metoder som dragproven bidragit med ökar kunskapen om våra avelshundar och förståelsen för att varje generation måste testas för att vi skall kunna bevara de mentala egenskaper som krävs hos en duglig polarbrukshund. Dock kan vi konstatera att det idag råder en stor okunskap om syftet med våra polarhundsprov (se utökad förklaring under kapitel 2 fördjupning bruksprov). Hur fort hundarna gick ursprungligen i Sibirien finner ni också underlag för i kapitel 2 fördjupning bruksprov.

Det negativa i utvecklingen idag är att våra topppresterande spannar går långsammare än vad de som satte meriteringstiderna för vår ras gjorde för 10 år sedan, vi har alltså fått långsammare/sämre brukshundar, något vi i förhållande till rasförvaltningen bör oroa oss kring. En bra avlad hund med rätt egenskaper, skulle och

sund anatomi kan man köra alla olika distanser med vilket också gjorts vid olika tillfällen då samma hundar som länge gått korta distanser trimmas om för att tränas för exempelvis polardistans. Så länge rätt egenskaper finns i hunden är distanserna de tävlar på en träningsfråga.

Att samojeden som rastyp skall vara relativt snabb vittnar dess historia om och vi ser det också genom att många samojeder med rätt förutsättningar idag bara travar sig igenom stora delar av sträcken vid våra prov och klarar dem med god marginal. Teoretiskt sett skall samojeden med hänvisning till dess historia vara en snabbare hund än de tyngre fraktraserna malamute och grönlandshund men inte lika snabb som huskyn, Samojeden hamnar någon stans mitt emellan. Vilket i verkligheten inte alltid idag är ett faktum om vi tittar på de tävlingar där dessa raser tävlar på samma banor. Många samojedtem idag går långsammare än malamuter och grönlandshundar, och vi ser aldrig ett samojedspann som är i närheten av att stå sig i konkurrens mot huskyspannen. Dessa fakta visar tydligt på att rasklubben behöver jobba för att få våra uppfödare att mer tydligt satsa på bruksegenskaper redan vid avelsselekteringen. Då kommer förhoppningsvis raspopulationen visa på mer enhetliga och rastypiska prestationer. Samt bör vi sprida kunskapen om att mängträningen, de milen hundarna har i sina ben innan start är mycket avgörande i hur de kommer att prestera. Det är också viktigt att våra uppfödare delar erfarenheter och goda kunskaper i träningslära mellan sig.

Majoriteten av våra förare idag kör sprint (kortdistans) för att det är enklast att träna till det för den vanliga hundägaren. Medel- och långdistans kräver mer tid till träning, längre träningspass och större kunskaper i att ta hand om sig själv och hundarna på fjället och i dåligt väder.

Något mycket intressant är att den moderna forskningen inom epigenetik visar på ett samband som kan kopplas till att föräldradjur som erbjuds regelbunden intensiv uthållighetsträning kan föra fler positiva delar av sina gener vidare till sina avkommor, både vad det gäller muskelfunktion, prestation och hälsa, (se mer om detta under del 2 fördjupat RAS). Detta är ytterligare en anledning till att vi skall fortsätta uppmuntra ägare och uppfödare att erbjuda sina hundar regelbunden intensiv fysisk uthållighetsträning med mål att pröva sina hundar i praktiskt bruk och genomföra funktionsprov, dragprov, då detta kan leda till både bättre hälsa och muskelfunktion hos nästkommande generationer.

Strategier:

- Kommande år behöver rasklubben fortsätta jobba aktivt med att sprida kunskapen och intresset att pröva sina avelshudar i praktiskt bruk vid både kort-, medel- och långdistans.
- En förklaring till syftet med funktionsproven återfinns från och med 2020 i den fördjupade delen om våra bruksprov för att öka förståelsen för varför vi testar våra hundar och förstå kopplingen till rasstandard. Samt återfinns denna förklaring på SPHK hemsida.
- **Mätbart mål** : Se stycket om sammanställning av mätbara mål som skall utvärderas.

Gentester

Det finns idag inga validerade gentester specifikt framtagna för samojedhund. Rasklubben hänvisar därför till SKK allmänna råd angående de gentester som förekommer på marknaden.

Sammanställning av mätbara mål som skall utvärderas årligen

- **Mätbart mål 1** – hur många kommer till start vid något av polarhundsproven?
 - ◆ Målet är att minst 150 (hundstarter) starter sker vid polarhundsprov per år.
- **Mätbart mål 2** – hur många av de som startar går hem med en godkänd bruksmerit som stambokförs.
 - ◆ Målet är att minst 70% av alla hundar som startar resulterar i godkända polarhundsprov DP20+.
 - ◆ Målet är att 90% av alla hundar som startar resulterar i godkända polarhundsprov DP10.
 - ◆ Målet är att 80 samojeder per år skall godkännas för dragprov 60 och/eller dragprov 100+.
- **Mätbart mål 3** – Hur stora belägg finns det för att samojeder testats på turkörning i fjällmiljö?
 - ◆ Målet mäts genom en subjektiv uppskattning.
- **Mätbart mål 4** – Hur många kullar per år föds som inte har någon förälder med bruksmerit? Och finns det belägg för de som saknar prov att de istället utvärderats på tur i fjällmiljö eller annan svårframkomlig miljö?
 - ◆ Minst 50% av alla kullar som föds bör ha minst en förälder med godkänt polarhundsprov.
- **Mätbart mål 5** – Hur ser statistiken för rasens hälsa ut från år till år? Står vi stilla eller går vi i positiv eller negativ riktning?
- **Mätbart mål 6** – Hur många kullar per år föds med ett kullindex för HD under 100? Vet vi vad den eventuella orsaken är?
- **Mätbart mål 7** – Hur många hundar per år tilldelas sufficient/disqualified (ej anses falla innanför standardens ramar) vid utställning och vad är orsaken?
 - ◆ Målet är att minst 90% av alla hundar som exteriörbedöms faller innanför rasstandardens.
- **Mätbart mål 8** – Årligen hålla rasens genomsnittliga inavel under 2%.
 - ◆ Målet är att inget avelsdjur har mer än 80 barnbarn.
- **Mätbart mål 9** – Vilka meriter har de avelsdjur som under året/åren gått i avel?

Fram till nästa revidering av RAS skall rasklubben utvärdera om det är möjligt att följa rasen utifrån dessa mål (går det att få fram faktn?). Årligen skall rasklubben stäva efter att plocka fram denna statistik.

UTVÄRDERING AVELSDJUR

Både tik- och hanhundsägare ansvarar för att utvärdera sina avelshundar efter följande antal valpar/kullar. Innan resultat inkommit och utvärderingen är klar bör djuren inte gå vidare i avel.

- Hanar efter tre kullar* eller max 18 valpar*.
- Tikar efter två kullar* eller max 12 valpar*.
- Minst 60 % av avkomman bör vara undersökta och inte mer än 15% bör tillåtas ha höftledsdysplasi D eller E. Enstaka C i en kull är ok, men får inte vara överhängande C resultat.

Utöver HD bör avelsdjurens avelsvärde bedömas utifrån hur deras avkommor har utvecklats i förhållande till övriga mål i RAS, så som:

- Ögon, förekommer ärftlig katarakt i linjerna? Går det att härleda i flera generationer?
- Om ED förekommit på syskon är resten av kullen kollad för att utesluta att det inte är linjebaserat?
- Hälsa allmänt
- Finns mentala rädsor av olika slag?
- Fungerar hunden i flock och bland hundar av samma kön utan överdrivna reaktioner?
- Anatomisk/exteriör funktion, hållbarhet och polara egenskaper.
- Mentala egenskaper så som drivkraft, motivation, energi, arbetsmoral, arbetsmotor, och ledarhundsegenskaper (draghund, springer först i teamet).
- Konstruktion kontra fart, uthållighet och styrka.
- Konstruktion i förhållande till belastnings- och förslitningsskador.
- Täcken av olika slag bör inte behöva användas på friska och sunda samojeder.

SÄRSKILT OBSERVANDUM - ”Funktion bör likställas med sundhet”

Rasklubben vill särskilt uppmärksamma problematiken kring tveksamma bruksegenskaper och extrem exteriör som missgynnar hundens funktion och/eller välfärd, bl.a. orsakade av enkelriktad exteriöravel.

Rasen är exteriört vacker vilket kan bli ett problem om den uteslutande används till utställning utan krav på funktionskontroll. Delar av populationen, framförallt globalt, har tyvärr på sina håll tappat eller håller på att tappa funktionen i anatomi och egenskaper.

Många hundar fungerar idag inte tillfredsställande till det användningsområde samojedhunden är ämnad för, drag-/slädhunden, friluftshunden, en arktisk spets med bibehållna polara egenskaper (förankrat i samojedhundens ursprung och rasstandard).

Många hundar tenderar att bli:

- Lågställda (funktionsfel)
- Grövre och tyngre (funktionsfel och hälsorisk, ökad risk för belastnings och förslitningsskador)

Och många hundar tenderar att få:

- Allt för stora, runda, mjuka och ulliga pälsar (funktionsfel och hälsorisk vid extrema volymer, ökad risk för överhettning/hypertermi vid fysisk ansträngning)
- Korta breda nosar (funktionsfel och hälsorisk, försämrade vätske- och värmehanteringsförmåga, ökad risk för överhettning/hypertermi vid fysisk ansträngning m.m.)
- Allt mindre öron (funktionsfel)

Detta sammantaget inverkar menligt på rasens hälsa, bruksmässiga funktion och den arktiska överlevnaden. Läs mer om detta under styckena om ”Samojedhundens funktion”, ”Exteriör”, ”Mentalitet” och ”Bruksprov”. Även vitaliteten kan vara i fara, läs mer om detta under stycket ”Hälsa, Vitalitet”.

FAKTARUTA

Polarhund =

Samojedhunden är en av våra fyra polara raser. Vad en polarhund är för något definieras kortfattat till höger i denna faktaruta.

Köldtålig och arbetsför. En polar-brukshund har egenskaper som gör att den kan överleva och verka i polartrakterna (arktiskt/subarktiskt klimat), dvs. polara egenskaper och funktionell anatomi. Den skall ha:

- God benlängd för att kunna röra sig lätt och kvickt i varierande terräng och djup snö, m.m.
- Öronen så stora att de kan fällas bakåt vid snöstorm (basens diameter lika som dess höjd).
- Lång nos (värmeväxlare), ex: för att värma upp luften i kall väderlek innan den når lungorna.
- Polarpäls liknande Isbjörnens struktur med ihåliga strån. Pälsen får inte vara för riklig då det missgynnar hunden vid fysiskt arbete, hundens konturer skall alltid skönjas.
- Specifikt bör uppfödare och exteriördomare uppmärksammas att Samojeden ska ha snörande rörelse vilket är det naturliga rörelsemönstret för en polarhund. Detta gynnar uthålligheten.

”Det är viktigt för hunduppfödaren att förstå att egenskaper som inte längre ingår i avelsurvalet inte längre heller står under uppfödarens kontroll.”

/Lennart Swenson doktor i hundavel.